

คู่มือการปฏิบัติงาน

ตำแหน่ง : นิติกร

งาน : นิติการ

[pngtree.com](https://www.pngtree.com)

สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี

อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม

คู่มือการปฏิบัติงาน

ตำแหน่ง : นิติกร

งาน : นิติการ

pngtree.com

สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี

อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติงานตำแหน่ง นิติกร สังกัด งานนิติกร สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี เล่มนี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกร และสามารถนำไปอ้างอิงในการปฏิบัติงาน แทนกันได้ ซึ่งคู่มือปฏิบัติงานเล่มนี้ได้รวบรวมขอบเขตความรับผิดชอบและขั้นตอนการปฏิบัติงานของงาน นิติกรทั้งหมด

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการปฏิบัติงานเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งนิติกร และบุคคลอื่นที่สนใจ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน สามารถบูรณาการความรู้ ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานจริง ลดข้อผิดพลาดในกระบวนการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน และเป็น แนวทางในการพัฒนาระบบการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานต่อไป

งานนิติกร
สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ การปฏิบัติงานของงานนิติการ

๑

ส่วนที่ ๒ ภารกิจของผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกร

๒

ส่วนที่ ๓ แนวทางการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกร

๑. แนวทางการดำเนินการกรณีร้องเรียน/ ร้องทุกข์ ติดตามและรายงานผล
๒. แนวทางการร่างและพิจารณาตรวจร่างข้อบัญญัติที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
๓. แนวทางการดำเนินงานการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาทางกฎหมาย
๔. แนวทางการดำเนินการบังคับคดี (คดีแพ่ง)
๕. แนวทางการติดตามพฤติกรรมนักโทษที่ได้รับการพักโทษ ลดโทษ และได้รับการปล่อยตัวซึ่งพักอาศัยในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี
๖. แนวทางการควบคุมดูแลการทำงานบริการสังคมของผู้กระทำความผิดในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี
๗. แนวทางการดำเนินงานการดำเนินการทางวินัย
๘. แนวทางการดำเนินงานกรณีความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
๙. แนวทางการดำเนินงานการปรับเป็นพินัย

ส่วนที่ ๑

การปฏิบัติงานของงานนิติการ

๑. ชื่อหน่วยงาน

งานนิติการ สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี

๒. ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี เลขที่ ๒๕๔ หมู่ที่ ๖ ตำบลหนองฮี อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดนครพนม
๔๘๑๖๐ โทรศัพท์ : ๐๔๒ ๑๙๐ ๑๓๖ Website : <https://nonghee.go.th/>

๓. เป้าประสงค์ของงานนิติการ

๓.๑ เพื่อเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและเรื่องที่เกี่ยวข้องแก่คณะผู้บริหารและส่วนราชการทั้งภายในและภายนอก ตลอดจนบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮีและผู้สนใจทั่วไป รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการเจรจาไกล่เกลี่ยและประนีประนอมทางด้านกฎหมายในปัญหาต่างๆ ของส่วนราชการและบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี

๓.๒ เพื่อเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้การสนับสนุน ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกันในด้านกฎหมายระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี ให้บรรลุตามหน้าที่และวิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี

๓.๓ เพื่อเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับ ประกาศและคำสั่งขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม ตลอดจนกฎหมายและหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานภายนอกเพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารและบริการ

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อให้มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร ที่แสดงถึงรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานของกิจกรรมกระบวนการต่างๆ ของหน่วยงาน และสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานที่มุ่งไปสู่การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลงานที่ได้มาตรฐานเป็นไปตามเป้าหมายได้ผลิตผลหรือการบริการที่มีคุณภาพและบรรลุข้อกำหนดที่สำคัญของกระบวนการ

๔.๒ เพื่อเป็นหลักฐานแสดงวิธีการทำงานที่สามารถถ่ายทอดให้กับผู้เข้ามาปฏิบัติงานใหม่พัฒนาให้การทำงานเป็นมืออาชีพ และใช้ประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร รวมถึงการแสดงผลหรือเผยแพร่ให้กับบุคคลภายนอกหรือผู้ใช้บริการให้สามารถเข้าใจและประโยชน์จากกระบวนการ

๔.๓ เพื่อให้บุคลากรที่ดำเนินการปฏิบัติตามมาตรฐาน หรือแนวทางเดียวกัน

ส่วนที่ ๒

ภารกิจของผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกร

ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่ง นิติกร ในสังกัด งานนิติกร สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ดังนี้

๑. พิจารณา ตีความ ตอบข้อหารือ หรือวินิจฉัยปัญหากฎหมายเกี่ยวกับระเบียบของทางราชการ ที่มีผลกระทบต่อภาระงานของหน่วยงาน เพื่อหาทางแก้ไขที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์กับหน่วยงาน

๒. ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยเพื่อยกร่าง แก้ไขหรือปรับปรุง ระเบียบ ข้อบัญญัติ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเหมาะสม

๓. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ เทศบัญญัติ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งต่างๆ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ประกอบการพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ ข้อบัญญัติ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งต่างๆ

๔. ศึกษาข้อมูล รวบรวม แสวงหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เสนอความเห็นในการดำเนินการ เรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับวินัยข้าราชการ การร้องทุกข์ การพิทักษ์ระบบคุณธรรม รวมถึงการดำเนินการใดๆ ตามกฎหมายปกครองที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการ และการดำเนินคดีของหน่วยงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง

๕. ช่วยหาคำปรึกษา ตลอดจนให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

๖. ควบคุม และดูแลการตรวจทานความถูกต้องของสัญญา ร่างประกาศ หรือเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานนิติกร เพื่อให้เอกสารมีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์และเป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมายต่างๆ

๗. ควบคุม และดูแลการดำเนินการทางคดีต่างๆ เช่น การสอบสวนข้อเท็จจริง การติดตามหลักฐาน การสืบพยาน เป็นต้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างยุติธรรม ถูกต้อง และโปร่งใส

๘. ให้คำปรึกษาแนะนำ เผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ หรือ จัดทำคู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน เพื่อให้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายหรือระเบียบดังกล่าว และสามารถดำเนินการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว และผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด

๙ จัดเก็บข้อมูล ทำสถิติ ปรับปรุง หรือจัดทำฐานข้อมูลหรือระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับงานนิติกร เพื่อให้สอดคล้องและสนับสนุนภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และใช้ประกอบการพิจารณากำหนด นโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์ และมาตรการต่างๆ

๑๐. งานด้านอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

๑๐.๑ งานศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลหนองฮี

๑๐.๒ งานควบคุมดูแลการทำงานบริการสังคมของผู้กระทำความผิดในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี

๑๐.๓ งานติดตามผู้ต้องราชทัณฑ์ที่ได้รับการปล่อยตัวในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล
หนองฮี

๑๐.๔ งานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีในเขตพื้นที่องค์การ
บริหารส่วนตำบลหนองฮี

๑๐.๕ งานปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

๑๐.๖ งานทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับ ตามระเบียบว่าด้วยความลับของทางราชการ พ.ศ.
๒๕๔๔

๑๐.๗ งานเลือกตั้งท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร
ท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ
ผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๔

๑๐.๗.๑ ดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้ไปเป็นด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบ
และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑๐.๗.๒ เก็บรักษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

๑๐.๗.๓ ทำลายบัตรเลือกตั้ง

๑๐.๗.๔ ทำลายเอกสารเลือกตั้ง

๑๐.๘ งานคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพด้านพิจารณากลับกรองแผนงาน/
โครงการ/กิจกรรม ที่เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองฮี ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ก่อนนำเข้าไปประชุม
คณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี เพื่อดำเนินการพิจารณา
อนุมัติงบประมาณฯ

๑๐.๙ งานจัดทำโครงการสำรวจและความพึงพอใจในการให้บริการขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น

๑๐.๑๐ งานเกี่ยวกับที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี ไม่ว่าจะเป็นการขอรังวัด
สอบเขตการขอจดทะเบียนสิทธิต่างๆ เกี่ยวกับที่ดิน ตลอดจนดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์ในเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ส่วนที่ ๓

แนวทางการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกร

แนวทางการดำเนินการกรณีร้องเรียน/ ร้องทุกข์ ติดตามและรายงานผล

รับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ และแจ้งผู้ร้องถึงแนวทางและวิธีดำเนินการในเบื้องต้น

พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

นำเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ เสนอนายก อบต.
ผ่านปลัด อบต. และ หัวหน้าสำนักปลัด เพื่อพิจารณาสั่งการ

นำเรื่องแจ้งและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้น และออกพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง

วิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ประกอบพยานเอกสารหลักฐาน และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
แล้วเสนอความเห็นต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮีเพื่อพิจารณา/สั่งการ

นายกมีความเห็นหรือสั่งการ

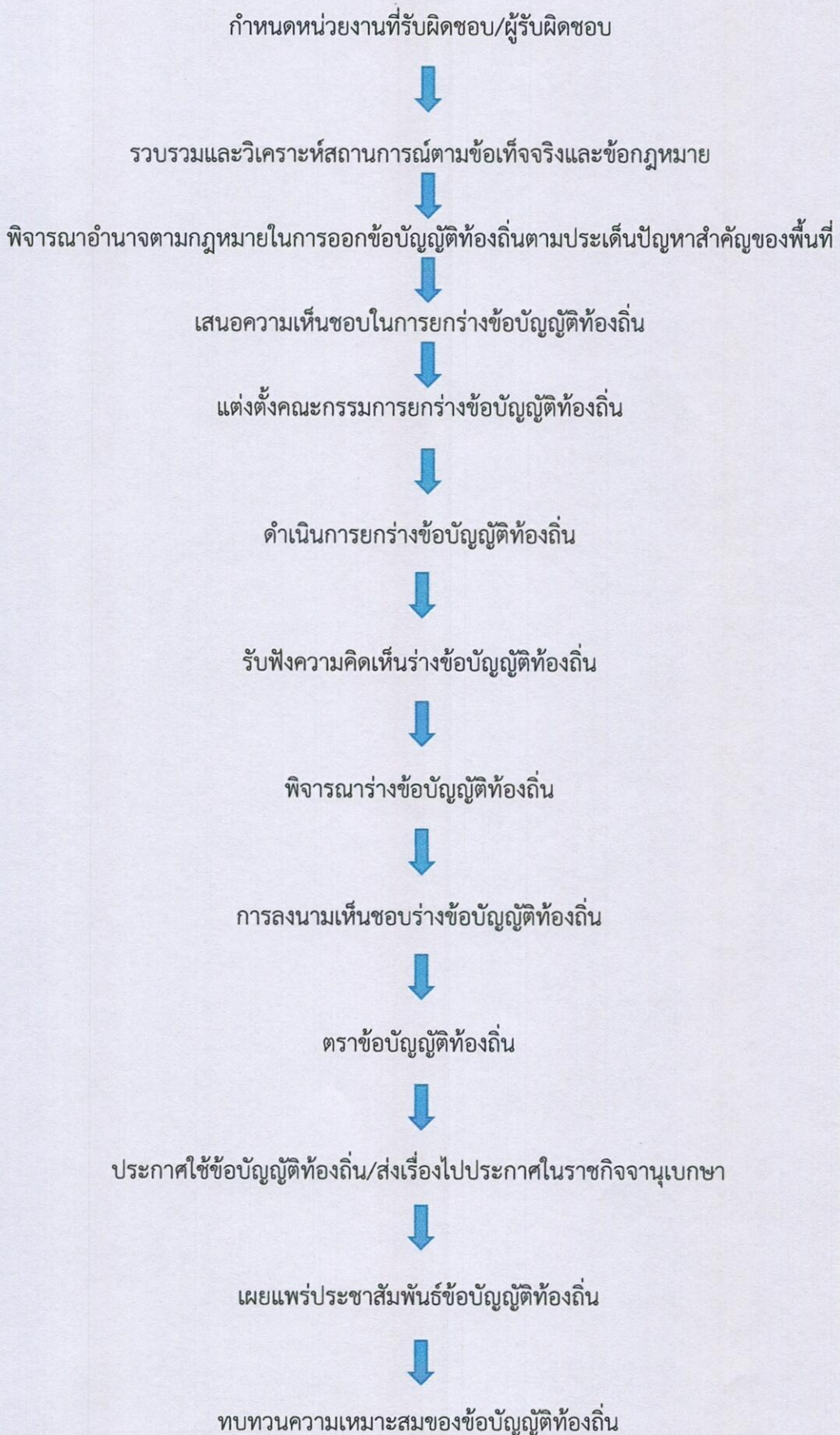

รายงานผลการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮีแก่ผู้ร้อง เพื่อทราบ

ติดตามและประเมินผลการแก้ไขปัญหา อีกระยะ

แนวทางการร่างและพิจารณาตรวจร่างข้อบัญญัติที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับข้อบัญญัติงบประมาณ
รายจ่ายประจำปี

แนวทางการดำเนินงานการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาทางกฎหมาย

หน่วยงานเสนอข้อหาหรือ / ปัญหาทางกฎหมาย

นิติกร ตรวจสอบเรื่องที่เสนอมาว่าเกี่ยวข้องกับ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใด

วินิจฉัยข้อหาหรือ / ให้ความเห็นทางกฎหมาย เพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮีพิจารณา

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮีพิจารณา
เห็นชอบ / ไม่เห็นชอบ

แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้หาหรือ และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ (ถ้ามี)
หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี
ให้แจ้งเวียนทุกกองทราบและถือปฏิบัติต่อไป

แนวทางการดำเนินการบังคับคดี (คดีแพ่ง)

ศาลมีคำพิพากษาให้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี

กรณีลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา

ขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล ขอออกหมายบังคับคดี

นิติกร ดำเนินการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ฯ เพื่อบังคับคดี

กรณีไม่พบทรัพย์สิน

กรณีพบทรัพย์สิน

รายงานให้นายกทราบ

นิติกรดำเนินการตั้งเรื่องในการบังคับคดี
ที่กรมบังคับคดี

นิติกร นำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปดำเนินการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ฯ
เพื่อขายทอดตลาด

แนวทางการติดตามพฤติกรรมนักโทษที่ได้รับการพักโทษ ลดโทษ และได้รับการปล่อยตัว
ซึ่งพักอาศัยในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี

พิจารณาถึงที่อยู่ว่าอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮีจริงหรือไม่

กรณีอยู่ในเขตพื้นที่

กรณีไม่อยู่ในเขตพื้นที่

นิติกร ประสานผู้ใหญ่บ้านเพื่อลงพื้นที่

แจ้งให้หน่วยงานที่ขอความอนุเคราะห์ ทราบ

ติดตาม สอบถาม บันทึกข้อมูล

รายงานผลการติดตามต่อนายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองฮี

ส่งผลการติดตามแก่หน่วยงานที่ขอความอนุเคราะห์
ให้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮีดำเนินการ

แนวทางการควบคุมดูแลการทำงานบริการสังคมของผู้กระทำความผิด
ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี

ตรวจสอบเอกสารที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครพนม / ของผู้ที่ทำงานบริการสังคมถือมาด้วยตัวเอง
ว่าจะต้องทำงานบริการสังคมกี่ชั่วโมง/กี่วัน

หางานที่เหมาะสมให้กับผู้ที่ทำงานบริการสังคมปฏิบัติ และกำกับดูแลผู้ทำงานบริการสังคม
ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง ครบถ้วนตามจำนวนวัน/ชั่วโมง ที่ต้องปฏิบัติงาน

บันทึกข้อมูลการทำงานลงเอกสารแบบบันทึกรายงานผลการทำงานบริการสังคม
(พร้อมแนบภาพถ่ายการทำงานบริการสังคมในแต่ละวัน)
โดยจัดทำเอกสารจำนวน ๓ ชุด

ชุดที่ ๑ เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน กรณีที่มีการตรวจสอบ / หรือสอบถาม ในภายหลัง

ชุดที่ ๒ มอบให้เจ้าตัว (คนที่มาทำงานบริการสังคม)
เพื่อถือไปรายงานตัวกับเจ้าหน้าที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครพนม

ชุดที่ ๓ เพื่อส่งรายงานให้สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครพนม ทราบ
เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

แนวทางการดำเนินงานการดำเนินการทางวินัย

ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย

๑ ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

๑. ให้ดำเนินการสอบสวนตามที่นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเห็นสมควร โดยอาจมอบหมายให้พนักงานส่วนตำบล ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาสอบสวนแทน ซึ่งการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานส่วนตำบล ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยให้สอบสวนเพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรมโดยไม่ชักช้า โดยต้องแจ้งข้อกล่าวหา สรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ซึ่งจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง รวมทั้งนำสืบแก้ข้อกล่าวหา เว้นแต่เป็นความผิดโดยชัดแจ้ง

๒. ตามประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครพนม เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับวินัยสอบสวนและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๙ หมวด ๔ การดำเนินการทางวินัย ข้อ ๒๖ วรรค ๓ ถ้าเป็นการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ทั้งนี้ ตามวรรค ๕ หากเป็นการตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ดำเนินการมีสาระสำคัญตามขั้นตอนการตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำการสอบสวน

๒.๒ แจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน

๒.๓ ส่งสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้คณะกรรมการสอบสวนและส่งหลักฐานการรับทราบ และให้ประธานลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน

๒.๔ เรียกผู้กล่าวหามาแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ทราบว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการใด เมื่อไหร่ อย่างไร พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบด้วยว่า ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือชี้แจงข้อกล่าวหา ตลอดจนนำสืบพยานหลักฐานมาสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย

๒.๕ ถามผู้กล่าวหาในเบื้องต้นว่า ผู้กล่าวหาได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร

๒.๖ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพว่า ได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหา ให้ผู้สอบสวนแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่า การกระทำตามที่ถูกกล่าวหา นั้น เป็นความผิดวินัยกรณีใด อย่างไร หากผู้ถูกกล่าวหา ยังคงยืนยันตามที่รับสารภาพ ให้บันทึกข้อความที่ได้รับสารภาพรวมทั้งเหตุผลในการรับสารภาพ (ถ้ามี) และสาเหตุแห่งการกระทำไว้ด้วย แล้วว่าการพิจารณาการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดวินัยกรณีใดและควรได้รับโทษสถานใด

๒.๗ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ให้ถ้อยคำรับสารภาพ ให้ผู้สอบสวนดำเนินการสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา แล้วพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานใด สนับสนุนข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร และเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใดหรือไม่อย่างไร แล้วเรียกผู้ถูกกล่าวหา มาแจ้งข้อกล่าวหาอีกครั้ง โดยระบุข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามพยานหลักฐานว่าเป็นความผิดวินัยกรณีใดมาตราใด และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบ โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา สำหรับพยานบุคคลจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้

๒.๘ ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจงข้อกล่าวหาเป็นหนังสือหรือให้ถ้อยคำต่อผู้สอบสวน และนำสืบแก้ข้อกล่าวหาจะนำพยานหลักฐานมาเองหรือจะอ้างพยานหลักฐานขอให้ผู้สอบสวนเรียกมาก็ได้

๒.๙ พิจารณาเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา กับที่หักล้างข้อกล่าวหาและวินิจฉัย
ลงความเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดหรือไม่ อย่างไร ถ้าผิดเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด
และควรได้รับโทษสถานใด แล้วทำรายงานการสอบสวน

๒.๑๐ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาสอบสวนเองหรือพิจารณาการสอบสวนรวมทั้งสำนวนการสอบสวนแล้ว
เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดวินัย หรือการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาไม่เป็นความผิดวินัย ก็ให้สั่ง
ยุติเรื่อง แต่ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงและอยู่ในอำนาจของตนเองที่ลงโทษ
ได้ ก็ให้สั่งลงโทษตามอำนาจหน้าที่ตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด ในกรณีความผิดเพียงเล็กน้อยและ
มีเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ หรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

๒.๑๑ เสนอคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครพนมพิจารณา

๒.๑๒ เสนอนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี สั่งหรือปฏิบัติตามมติคณะกรรมการพนักงานส่วน
ตำบลจังหวัดนครพนม

๒.๑๓ แจ้งผลการดำเนินการทางวินัยให้ผู้ถูกดำเนินการทางวินัยทราบ

๒. ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง
สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำการสอบสวน

๒. แจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันที่รับทราบไว้เป็น
หลักฐาน

๓. ส่งสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้คณะกรรมการสอบสวนและส่งหลักฐานการ
รับทราบ และให้ประธานลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน

๔. เรียกผู้กล่าวหามาแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ทราบให้ผู้ถูกกล่าวหา
กระทำการใด เมื่อไหร่ อย่างไร พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบด้วยว่า ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุป
พยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือชี้แจงข้อกล่าวหา ตลอดจนอ้าง
พยานหลักฐานมาสู้แก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย

๕. ถามผู้กล่าวหาในเบื้องต้นว่า ผู้กล่าวหาได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร

๖. ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพว่า ได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหา ให้ผู้สอบสวนแจ้ง
ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่า การกระทำตามที่ถูกกล่าวหา นั้น เป็นความผิดวินัยกรณีใด อย่างไร หากผู้ถูกกล่าวหา
ยังคงยืนยันตามที่รับสารภาพ ให้บันทึกข้อความที่ได้รับสารภาพรวมทั้งเหตุผลในการรับสารภาพ (ถ้ามี)
และสาเหตุแห่งการกระทำไว้ด้วย แล้วว่าการพิจารณาการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดวินัยกรณีใด
และควรได้รับโทษสถานใด

๗. ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ให้ถ้อยคำรับสารภาพ ให้ผู้สอบสวนดำเนินการสอบสวนเพื่อรวบรวม
พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา แล้วพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานใด สนับสนุนข้อกล่าวหาว่า
ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร และเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใดหรือไม่อย่างไร
แล้วเรียกผู้ถูกกล่าวหามาแจ้งข้อกล่าวหาอีกครั้ง โดยระบุข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามพยานหลักฐานว่าเป็น
ความผิดวินัยกรณีใดมาตราใด และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบ โดยระบุวัน เวลา
สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา สำหรับพยานบุคคลจะระบุหรือไม่ระบุชื่อ
พยานก็ได้

๘. ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจงข้อกล่าวหาเป็นหนังสือหรือให้ถ้อยคำต่อผู้สอบสวน และนำสู้แก้
ข้อกล่าวหาจะนำพยานหลักฐานมาเองหรือจะอ้างพยานหลักฐานขอให้ผู้สอบสวนเรียกมาก็ได้

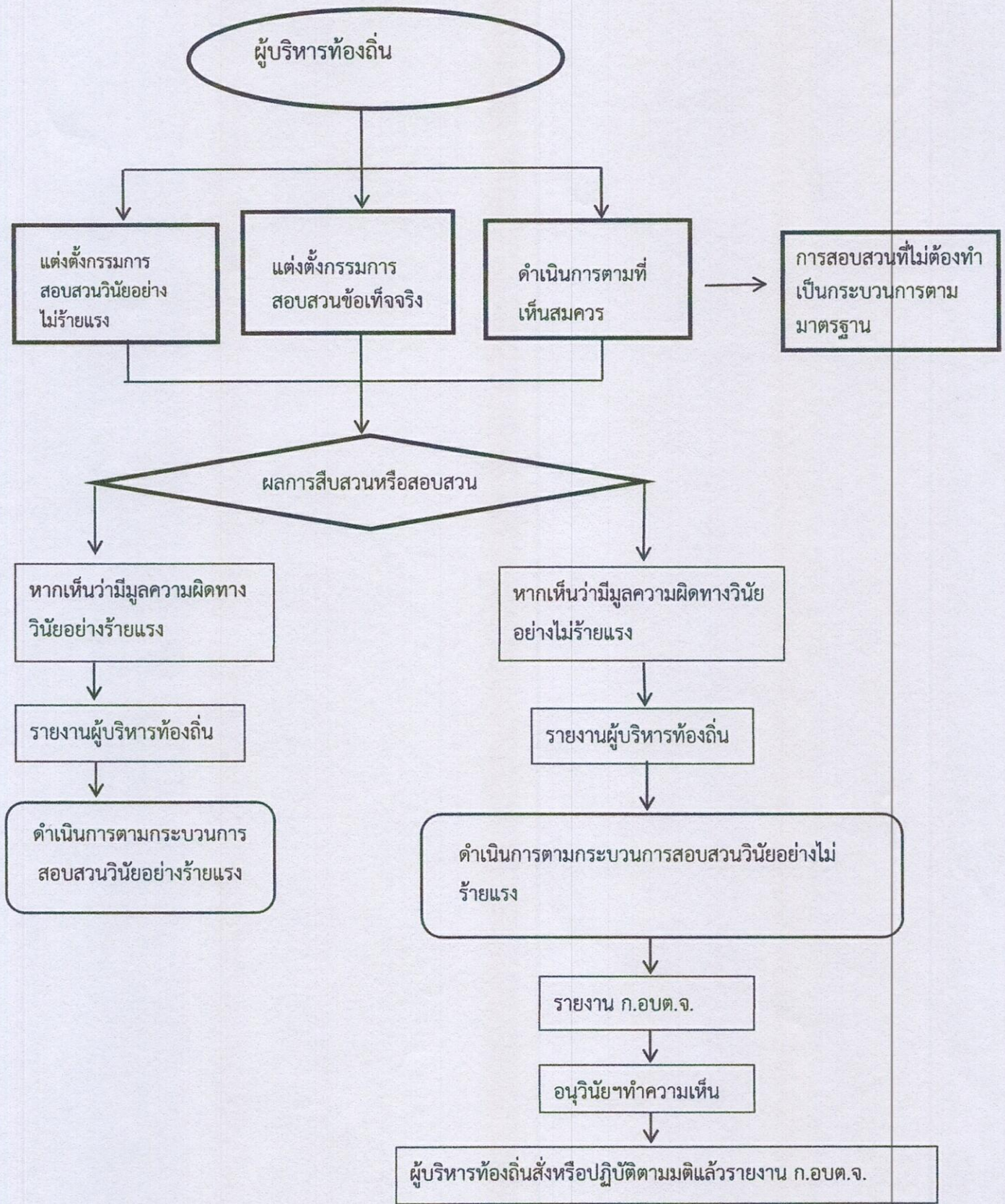
๙. พิจารณาเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา กับที่หักล้างข้อกล่าวหา และวินิจฉัยลง
ความเห็น ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดหรือไม่ อย่างไร ถ้าผิดเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด และควร
ได้รับโทษสถานใด แล้วทำรายงานการสอบสวนเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

๑๐. เสนอคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดนครพนม พิจารณา

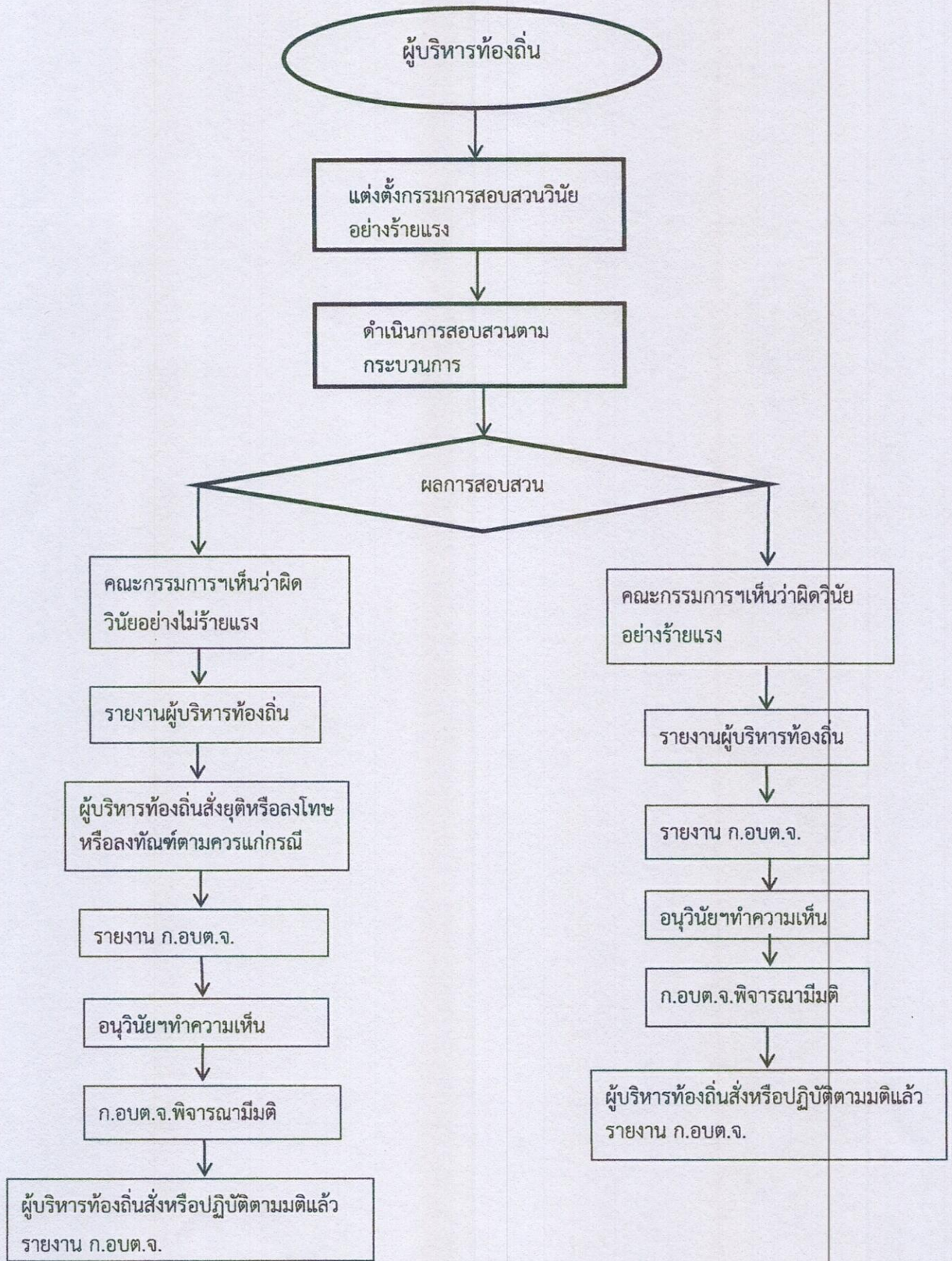
๑๑. เสนอนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี สั่งและปฏิบัติตามมติคณะกรรมการพนักงานส่วน
ตำบลจังหวัดนครพนม

๑๒. แจ้งผลการดำเนินการทางวินัยให้ผู้ถูกดำเนินการทางวินัยทราบ

กรณีมีมูลถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

กรณีมีมูลถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

แนวทางการดำเนินงานกรณีความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

1 ความเบื้องต้น

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 คือ เพื่อสร้างหลักความรับผิดของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปอย่างเป็นเหตุเป็นผล (rational) กล่าวคือ ภาระหน้าที่ เงินเดือน และความรับผิดของเจ้าหน้าที่นั้น รัฐต้องกำหนดให้ได้สัดส่วนกันอันจะสร้างความเป็นธรรมให้แก่เจ้าหน้าที่และเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของรัฐ

พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักการใหม่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดแตกต่างไปจากที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากการละเมิดนั้นเจ้าหน้าที่ได้กระทำให้ขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่

การละเมิดตามหลักเกณฑ์ใหม่นี้เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น หน่วยงานของรัฐจะรับภาระชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ได้รับความเสียหายไปก่อน แต่หน่วยงานของรัฐจะมีสิทธิไล่เบียดเอาจากเจ้าหน้าที่หรือไม่ และเพียงใด จำต้องพิจารณาว่าละเมิดนั้นได้เกิดขึ้นจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นหรือไม่ และแม้ว่าจะมีสิทธิไล่เบียดเอาจากเจ้าหน้าที่ก็อาจจะไล่เบียดไม่เต็มจำนวน และในกรณีที่มีการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคนก็จะใช้หลักกฎหมายเรื่องลูกหนี้ร่วมตามกฎหมายแพ่งมาใช้บังคับไม่ได้

สำหรับในกรณีที่การละเมิดมิได้เกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดอันเนื่องมาจากการละเมิดยังเป็นไปตามที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

- ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2539 เป็นต้นไป
- ใช้กับการละเมิดอันเนื่องมาจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ

3 การกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่

การพิจารณาว่าการกระทำใดจะเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้ คือ มีการกระทำละเมิดเกิดขึ้น และการละเมิดนั้นกระทำโดยเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่

ก. การกระทำละเมิด

การกระทำละเมิดในพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่พ.ศ. 2539 เป็นไปตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น" ซึ่งแยกองค์ประกอบได้ดังนี้

(1) มีการกระทำ หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึกในการเคลื่อนไหวนั้น และอยู่ในบังคับของจิตใจผู้กระทำ และรวมถึงการงดเว้นการกระทำที่ตนมีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องกระทำ และการงดเว้นนั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้น

(2) โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

- โดยจงใจ หมายถึง รู้สำนึกถึงผลหรือความเสียหายจากการกระทำของตน

- โดยประมาทเลินเล่อ หมายถึง เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจำต้องมี โดยต้องเปรียบเทียบกับบุคคลที่ต้องมีความระมัดระวังตามพฤติการณ์ และตามฐานะในสังคมเช่นเดียวกับผู้กระทำความเสียหาย

(3) โดยผิดกฎหมาย เป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือไม่มีสิทธิหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (unlawful) และรวม ความถึงการใช้อำนาจที่มีอยู่เกินส่วนหรือใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อก่อกวนแก่งแย่งผู้อื่น

(4) เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น

- ความเสียหายนั้นจะเป็นความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ แต่ต้องเป็นความเสียหายที่แน่นอนไม่ว่าจะเกิดขึ้นแล้วในปัจจุบันหรือจะเกิดขึ้นในอนาคตก็จะต้องเป็นความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

- ความเสียหายจะต้องเกิดจากผลโดยตรงของผู้กระทำด้วย

ข. โดยเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่

การกระทำละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่พ.ศ. 2539 ต้องเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการพิจารณาว่าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ มีองค์ประกอบ 2 ประการดังนี้

(1) กระทำการในฐานะเจ้าหน้าที่ มาตรา 4 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 นิยาม "เจ้าหน้าที่" หมายความว่าข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือ ฐานะอื่นใด ซึ่งมีความหมายโดยสรุปว่า บุคคลทุกประเภทที่ทำงานให้กับหน่วยงานของ รัฐไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว กรรมการ หรือบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่ เช่น บุคคลที่ต้องช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ เป็นต้นเป็นเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ และเจ้าหน้าที่นี้ได้กระทำการตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้

นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว การกระทำในทางธุรการทั่วไป อาจจะไม่มีความหมายกำหนดให้อำนาจไว้เป็นการชัดเจน แต่หน้าที่ดังกล่าวก็อาจเกิดจากระเบียบหรือข้อบังคับหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่ชอบด้วยกฎหมายก็ได้

การกระทำหรือละเว้นการกระทำในหน้าที่ดังกล่าวมาข้างต้นหากเกิดความเสียหายก็เป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น นายอำเภอขับรถราชการเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ระหว่างทางเกิดอุบัติเหตุทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย หรือเป็นเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบทรัพย์สินของทางราชการปล่อยปละละเลยไม่ดูแลรักษาให้ดี เป็นเหตุให้ทรัพย์สินดังกล่าวสูญหายหรือเสียหาย หรือผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ดูแลให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ไม่ดูแลให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบเป็นเหตุให้ผู้บังคับบัญชาทุจริตยกยอกเงินของหน่วยงาน พฤติกรรมเหล่านี้เป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่

(2) เจ้าหน้าที่นั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ นอกจากผู้กระทำละเมิดจะต้องอยู่ในฐานะเจ้าหน้าที่แล้วผู้นั้นจำต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐตามที่มาตรา 4 วรรคสาม ให้ความหมายไว้ว่า "หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า กระทรวง ทบวงกรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย"

4 ความรับผิดเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่

เมื่อเกิดความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่เยียวยาความเสียหายจากการกระทำละเมิดนั้นต่อบุคคลภายนอกตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติไว้ซึ่งตามหลักเกณฑ์นี้ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวชดใช้ได้ 2 วิธี คือ

ก. โดยฟ้องคดีต่อศาล

มาตรา 5 บัญญัติว่า "หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดตามวรรคหนึ่ง"

ถ้าผู้เสียหายเห็นว่าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายสามารถฟ้องต่อศาลให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัดเป็นผู้รับผิดชอบในผลแห่งละเมิด ที่เกิดขึ้นได้ ในกรณีนี้จะฟ้องให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเป็นส่วนตัวไม่ได้ เช่น เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทาน มิได้แจ้งให้ราษฎรซึ่งอยู่ได้เขื่อนทราบล่วงหน้าว่าจะทำการระบายน้ำอย่างมากออกจากเขื่อนและได้ ระบายน้ำออกมาก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นเข้ารีดถอนอาคารของเอกชนโดยความ สำคัญผิดตามตัวอย่างนี้ผู้เสียหายจะต้องฟ้องให้หน่วยงานของรัฐต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

แต่ถ้าการละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายต้องฟ้องเจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดโดยตรง จะฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดไม่ได้ (มาตรา 6) เช่น เจ้าพนักงานตำรวจก่อเหตุวิวาทกับผู้เสียหาย และทำร้ายผู้เสียหายจนได้รับบาดเจ็บ โดยมีข้อเท็จจริง ฟังได้ว่า แม้การกระทำดังกล่าวจะอยู่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่แต่มูลเหตุในการกระทำละเมิดเป็นเรื่องส่วนตัว เจ้าพนักงานตำรวจผู้นั้นต้องรับผิดในผลแห่งละเมิดเป็นการส่วนตัว

เมื่อผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดได้นำคดีฟ้องร้องต่อศาล ไม่ว่าจะฟ้องให้หน่วยงานของรัฐรับผิดในการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ หรือฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรงเนื่องจากเห็นว่าเป็นการกระทำละเมิดที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่แต่ในระหว่างการพิจารณาหน่วยงานของรัฐที่ถูกฟ้องหรือเจ้าหน้าที่ที่ถูกฟ้องเห็นว่า การกระทำละเมิดดังกล่าวเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐอาจจะต้องรับผิดหรือต้องร่วมรับผิดด้วย บุคคลดังกล่าวอาจร้องขอต่อศาลให้เรียกเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ แล้วแต่กรณี เข้าเป็นคู่ความในการดำเนินคดีนี้

ในกรณีที่มีได้มีการเรียกผู้ที่ต้องรับผิดเข้ามาในคดี และศาลพิพากษาชดใช้เพราะเหตุที่ผู้ถูกฟ้องมิใช่ผู้ต้องรับผิด ในกรณีเช่นนี้ มาตรา 7 ให้ขยายอายุความฟ้องคดีใหม่ออกไปได้ถึงหกเดือนนับแต่วันที่คำพิพากษาคดีเดิมนั้นถึงที่สุด

ข. โดยขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

มาตรา 11 มีหลักการสรุปได้ว่า กรณีที่ผู้เสียหายถูกกระทำละเมิดจากเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากสิทธิที่ผู้เสียหายจะนำคดีฟ้องร้องต่อศาลแล้ว ผู้เสียหายอาจใช้สิทธิร้องขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรงเมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับเรื่องแล้วจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการดังนี้

(1) ออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ยื่นคำขอ เพื่อเป็นหลักฐานว่าผู้เสียหายได้ยื่นคำขอวันและปีใด

(2) หน่วยงานของรัฐจะต้องรีบดำเนินการพิจารณาคำขอของผู้เสียหายโดยเร็ว ซึ่งขั้นตอนและวิธีการพิจารณาคำขอของผู้เสียหายนั้น เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่พ.ศ. 2539 โดยหน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาทุกขั้นตอนให้แล้วเสร็จอย่างช้าภายใน 180 วันนับแต่รับคำขอจากผู้เสียหาย แต่ถ้าไม่อาจพิจารณาให้เสร็จตามเวลาดังกล่าวหน่วยงานของรัฐอาจขอขยายเวลาการพิจารณาออกไปอีกได้ แต่รัฐมนตรีจะขยายให้ได้ไม่เกิน 180 วัน

(3) ออกคำสั่งแจ้งผลการพิจารณา เมื่อหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอได้ดำเนินการพิจารณาคำขอตามหลักเกณฑ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ แล้วต้องจัดทำคำสั่งแจ้งให้ผู้เสียหายที่มีคำขอทราบ ซึ่งคำสั่งแจ้งผลการพิจารณาดังกล่าวต้องปฏิบัติตามแบบการจัดทำคำสั่งในทางปกครอง

(4) กรณีที่ผู้เสียหายไม่พอใจในผลการพิจารณา ผู้เสียหายสามารถนำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาล ซึ่งจะเป็นศาลปกครองหรือศาลยุติธรรมย่อมเป็นไปตามมาตรา 106 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

5 ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ จะเป็นหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่หรือหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น หรือไปกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกและหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะต้องรับผิดชอบในมูลละเมิดหรือไม่เพียงใด เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ก. กระทำละเมิดนอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งไม่ใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น เจตนาทุจริตยกยอทรัพย์สินของทางราชการ หรือเอารถของทางราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวระหว่างนั้นเกิดอุบัติเหตุเป็นเหตุให้รถยนต์เสียหาย หรือกระทำการใดๆ ให้ทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐเสียหายอันไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เช่นเดียวกับเอกชนกระทำละเมิด

ข. กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก และหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกไปแล้ว หน่วยงานของรัฐจะมีสิทธิไล่เบี้ยหรือเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้เฉพาะกรณีที่การกระทำละเมิดนั้น "การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง" (มาตรา 8 วรรคหนึ่ง)

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ สิทธิไต่เบี่ยของหน่วยงานของรัฐเอาากับเจ้าหน้าที่ของตนก็เป็นเช่นเดียวกันกับกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกตามที่กล่าวมาข้างต้น (มาตรา 10 วรรคหนึ่ง)

ค. จำนวนค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกจากเจ้าหน้าที่

เมื่อหน่วยงานของรัฐมีสิทธิไต่เบี่ย (มาตรา 8 วรรคหนึ่ง) หรือมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน (ตามมาตรา 10 วรรคหนึ่ง) แล้ว ก็มีได้หมายความว่าหน่วยงานของรัฐจะมีสิทธิได้รับเงินคืนเต็มจำนวนความเสียหาย เพราะการกำหนดจำนวนเงินหรือความรับผิดนั้น มาตรา 8 วรรคสอง และวรรคสามบัญญัติไว้ว่า สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยมีต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้ ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ หรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม หรือหากเห็นว่าความเสียหายดังกล่าวหน่วยงานของรัฐมีส่วนบกพร่องอยู่ด้วย ให้หักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออกด้วย เช่น รถที่เจ้าหน้าที่นำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสมและมีการแจ้งซ่อมหลายครั้งแล้วแต่หน่วยงานของรัฐไม่มีงบประมาณจัดซ่อม ต่อมาเกิดอุบัติเหตุอันเนื่องจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ ซึ่งถ้าหากรถยนต์ดังกล่าวอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ความเสียหายที่เกิดขึ้นคงไม่เสียหายร้ายแรงดังที่เกิดขึ้นความเสียหายที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะต้องรับผิดชอบนั้น หน่วยงานของรัฐที่เสียหายจะต้องกำหนดโดยนำความบกพร่องของตนมาหักออกจากความรับผิดของเจ้าหน้าที่ด้วย

ง. มูลละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน

มาตรา 8 วรรคสี่ บัญญัติว่า "ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคนมิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ และเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น" บทบัญญัตินี้เป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักความรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นหลักการที่ไม่สมเหตุสมผล (rational) เพราะอาจเกิดกรณีที่เจ้าหน้าที่บางคนจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนสูงเกินกว่าส่วนของการกระทำของตนได้ เช่น ในกรณีที่ไม่สามารถเรียกให้เจ้าหน้าที่คนหนึ่งคนใดรับผิดชอบได้ การระงับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนก็จะตกอยู่แก่เจ้าหน้าที่ที่เหลือ ดังนั้นพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 จึงได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายพิจารณากำหนดแบ่งความรับผิดของเจ้าหน้าที่แต่ละคน ว่าแต่ละคนควรจะต้องรับผิดชอบใช้เงินเท่าใด เมื่อเจ้าหน้าที่คนใดได้ชดใช้ส่วนของตนไปแล้วก็พ้นความรับผิดสำหรับหลักเกณฑ์การพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดนั้น กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ พฤติกรรมเป็นการจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ และหากต้องรับผิดจะรับผิดเป็นจำนวนเงินเท่าใด หรือหากต้องรับผิดในมูลละเมิดหลายคนนั้นเจ้าหน้าที่แต่ละคนนั้นมีส่วนในความรับผิดเท่าใด หลักเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้ได้กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งจะได้อีกต่อไป

6 อายุความ

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติอายุความ ในการไล่เบียดและใช้สิทธิฟ้องร้อง ต่อศาลไว้ในมาตรา 9 และมาตรา 10 เป็นการเฉพาะแตกต่างจาก อายุความทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนี้

ก.อายุความไล่เบียด

มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 บัญญัติอายุความในการใช้สิทธิไล่เบียด ไว้ว่า "ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหม ทดแทนแก่ตน ให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหม ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย" ซึ่งอาจแยกผู้ใช้สิทธิในการไล่เบียดได้ 2 ประการ ดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่ใช้สิทธิไล่เบียด

เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติ หน้าที่ โดยการกระทำละเมิดไม่ได้เกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำ ละเมิดได้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายไป เจ้าหน้าที่ดังกล่าวก็ชอบที่จะได้รับชดใช้เงินจำนวนดังกล่าวคืนจากหน่วยงาน ของรัฐและหากเจ้าหน้าที่จะใช้สิทธิเรียกเงินจำนวนดังกล่าวคืนจากหน่วยงานของรัฐก็ต้องดำเนินการภายใน หนึ่งปีนับแต่ วันที่เจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ให้แก่ผู้เสียหาย (มาตรา 9)

(2) หน่วยงานของรัฐใช้สิทธิไล่เบียด

เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่แก่ ผู้เสียหายไปแล้ว และปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ดังกล่าวกระทำละเมิด โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และได้ กำหนดจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบ ตามมาตรา 8 แล้ว หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้เงินคืนได้ โดยมีอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ให้แก่ผู้เสียหาย

ข. อายุความเรียกร้องของหน่วยงานของรัฐต่อเจ้าหน้าที่

มาตรา 10 บัญญัติอายุความในกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล เรียกให้เจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิด ต่อหน่วยงานของรัฐรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่ว่าการกระทำละเมิดดังกล่าวเจ้าหน้าที่กระทำให้ในการปฏิบัติหน้าที่ หรือนอกการปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) อายุความ 2 ปี

กรณีเกิดความเสียหายขึ้นและหน่วยงานของรัฐได้ตั้งกรรมการสอบข้อเท็จจริงและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้ พิจารณารายงานของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงแล้วได้วินิจฉัยว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเจ้าหน้าที่รายหนึ่งหรือ หลายรายจะต้องรับผิดชอบ กรณีนี้ก็ถือว่าในวันดังกล่าว เป็นวันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการกระทำละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งสิทธิของหน่วยงานของรัฐจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ที่กระทำ ละเมิดที่มีกำหนดสองปีจะเริ่มเดินสาเหตุที่กฎหมายได้กำหนดอายุความไว้นี้ยาวกว่าอายุความละเมิดทั่วไปก็เนื่องจาก หลังจากหน่วยงานของรัฐมีความวินิจฉัยแล้วหน่วยงานของรัฐจะต้องรายงานกระทรวงการคลัง เพื่อพิจารณาและมีความ เห็นก่อนหน่วยงานของรัฐจะดำเนินการเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ทันทีไม่ได้ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงต้อง

กำหนดอายุความให้ยาวกว่าอายุความละเมิดทั่วไป

(2) อายุความ 1 ปี

ถ้ากรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้วินิจฉัยว่าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ว่า เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบเนื่องจากไม่เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ต่อมาได้รายงานไปยังกระทรวงการคลัง และกระทรวงการคลังกลับเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบใช้ ค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่เกิดขึ้น อายุความที่หน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิฟ้องต่อศาลเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดเชยค่าสินไหมทดแทนจะมีเพียงหนึ่งปี

*****

พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

กรณีเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่

กรณีมิได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (ม.6)

ระดับของการละเมิด

รับผิดเป็นส่วนตัว

กรณีเกิดจากการละเมิดต่อบุคคลภายนอก (ม.9)

กรณีเกิดการละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ (ม.10)

หน่วยงานของรัฐจะ
ต้องชดใช้ค่าเสียหาย

สิทธิการไล่เบียด (ม.9)

สิทธิเรียกร้อง (ม.10)

หน่วยงานของรัฐ

เจ้าหน้าที่

ปฏิบัติหน้าที่

มิได้ปฏิบัติหน้าที่

ชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทนให้ผู้เสียหาย

ไล่เบียด

-จใจหรือ
ประมาทเลินเล่อ
อย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกร้อง
อายุความ 2 ปี นับแต่วันที่
หน่วยงานรัฐถึงการละเมิด
และรู้ตัว จนท.ผู้พึงใช้ค่า
สินไหมทดแทน (ม.10ว.2)

ไล่เบียด

ไล่ เบียดฉกฉวย (ม.8)

ปฏิบัติหน้าที่โดย

จใจ

อายุความ 1 ปี
นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐ
หรือ จนท. ได้ใช้ค่าสินไหม
ทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย

ถ้า จนท. ประมาทเลินเล่ออย่างธรรมดา หน่วยงาน
ของรัฐไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจาก
จนท. กล่าวคือ ไม่มีสิทธิฟ้องหรือไล่เบียด นั่นเอง

เว้นแต่ กระทรวง
การคลังเห็นว่
จนท. ต้องรับผิดชอบ
ซึ่งแตกต่างจาก
ความเห็นหน่วยงาน
ให้สิทธิเรียกร้อง
อายุความ
1 ปี นับแต่มีคำสั่ง
ตามความเห็น กก.

เมื่อเรื่องหน่วยงานของรัฐ
ฟ้อง จนท. ไม่ได้

จใจ / ฉกฉวย
ประมาทเลินเล่ออย่างธรรมดา
ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

-จนท. ปก.

อ้างละเมิดโดย

อ้างละเมิดโดย

อ้างละเมิดโดย

เมื่อไปฟ้องจใจคือ
ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สรุปกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

1. แยกความรับผิดอันเกิดจาก

“การปฏิบัติหน้าที่ & ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่”

2. แยกความรับผิดของหน่วยงาน & เจ้าหน้าที่

3. สิทธิไต่เบี่ย เฉพาะกรณีใจ-ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

4. การไต่เบี่ย คำนึงถึงระดับความร้ายแรง-ความบกพร่องของหน่วยงาน

5. ไม่นำหลัก “อุกทนีร่วม” มาใช้บังคับ

6. กำหนดเรื่อง “อายุความ” แตกต่างจาก ปพพ.

7. หน่วยงานใช้ “มาตรการบังคับทางปกครอง” ได้เอง

กฎหมายน่ารู้

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

มีขึ้นเพื่อควบคุมการทำงาน และการดำเนินการทางวินัยของ "เจ้าหน้าที่" และ "หน่วยงานของรัฐ" อันเป็นหลักประกันมิให้เจ้าหน้าที่ทำการใดๆโดยปราศจากความรับผิดชอบ ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในการกระทำเพื่อประโยชน์เฉพาะตัว หรือกระทำโดยจงใจทำให้เกิดความเสียหาย หรือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย ในผลแห่งการละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำ ในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งการฟ้องร้องต่อศาล และการออกคำสั่งทางปกครอง โดยให้พระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติและประชาชน เป็นวิธีการที่ดำเนินการมาเป็นระยะเวลา 19 ปี และมีการออกคำสั่งไปแล้วกว่า 5 พันเรื่อง

ตัวอย่างคดีที่มีการใช้พระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

- 1. คดีรถและเรือชิงทรัพย์ มูลค่าความเสียหาย 7,780 ล้านบาท
- 2. คดีเรือขุดลอกคลอง มูลค่าความเสียหาย 86 ล้านบาท
- 3. คดีที่ดินสถานีขนส่งหมอชิต มูลค่าความเสียหาย 1,119 ล้านบาท

ตัวอย่างมาตราที่สำคัญ แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

- มาตรา 5 หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิด ที่เจ้าหน้าที่ของตน ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่
ในการนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบกรณีนี้
- มาตรา 6 ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการนั้น เป็นการเฉพาะตัว ในการนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

จัดทำโดย: กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

แนวทางการดำเนินงานการปรับเป็นพินัย

กระบวนการปรับเป็นพินัย

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 และกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน 4 พ.ศ. 2566

ขั้นที่ 1 พบเห็นการกระทำความผิด

- มีเหตุอันสงสัย
  - มีคนแจ้ง
  - จนก.ของรัฐพบเห็นเอง
- ตามมาตรา 19 ประมวล ข้อ 4**

ขั้นที่ 2 การแสวงหาข้อเท็จจริงของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- แสวงหาข้อเท็จจริงได้ก็ว่าราชการนาแจ้ง **ข้อ 5 (1)**
- จนก.ของรัฐจะดำเนินการเองหรือมอบหมายพนักงานของหน่วยงานรัฐดำเนินการแทนได้ **ข้อ 5 (2)**
- รวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ รวมถึงพยานหลักฐานที่แสดง**ความบริสุทธิ์**ของผู้ถูกกล่าวหา

ขั้นที่ 3 การชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

- จนก.ของรัฐพบว่าความผิดหรือมีหลักฐานว่าบุคคลนั้นไม่มีความผิด ให้ออก.ของรัฐแจ้งเป็นหนังสือหรือวาจา ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และสิทธิที่จะให้การรับหรือไม่รับสารภาพ ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง กรณีผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพ ให้ออก.ของรัฐ ออกคำสั่งปรับเป็นพินัย **ตาม ม.20 และ ข้อ 8**
- การชี้แจง การแก้ข้อกล่าวหา การยอมรับสารภาพ ผู้ถูกกล่าวหาจะดำเนินการเป็นหนังสือ วาจา หรือทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในกรณีที่ทำด้วยวาจาให้ออก.ของรัฐ บันทึกไว้แล้วผู้ถูกกล่าวหาลงนามเป็นหลักฐาน **ข้อ 9**
- ผู้ถูกกล่าวหาไม่สิทธิแต่งตั้งทนายความหรือบุคคลอื่นใด ให้เป็นผู้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาแทนหรือรับแทนก็ได้ **ข้อ 10**
- ถ้าผู้ถูกกล่าวหาตกเป็นบุคคลล่องหน ระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริง ให้ออก.ของรัฐระงับการแสวงหาข้อเท็จจริงไว้ก่อนจนกว่าผู้ต้องหาจะหายตัวลง **ข้อ 11**
- กรณีพ้นกำหนดเวลาของผู้ถูกกล่าวหาในการชี้แจง ไม่ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาจะชี้แจงหรือไม่ และจนก.ของรัฐได้พิจารณาประกอบข้อเท็จจริงที่แสวงหามาแล้วแล้วเห็นว่าผู้ต้องหากระทำผิดพินัย ให้ดำเนินการสั่งปรับเป็นพินัย **ตาม ม. 20** และในกรณีที่พิจารณาแล้วผู้ต้องหาไม่มีความผิดให้ส่งผู้ต้องหาและแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาและผู้กล่าวหาทราบ **ข้อ 12**

คำว่า "การกระทำความผิด" หมายถึง มีการกระทำผิด

1. ฐานประกอบวิชาชีพสงฆ์สงเคราะห์โดยไม่มีใบอนุญาตตามมาตรา 29 และใบอนุญาตมาตรา 45 แห่งพรบ.วิชาชีพฯ หรือ
2. ฐานประกอบวิชาชีพสงฆ์สงเคราะห์ทุกประเภทโดยไม่มีใบอนุญาต ตามมาตรา 46 และมีโทษตามมาตรา 47 แห่งพรบ.วิชาชีพฯ
  - "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" หมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมอบหมายให้ปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ เป็นพินัย
  - "การกล่าวหา" หมายถึง การที่บุคคลใดได้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ว่ามีการกระทำผิดทางพินัยตาม มาตรา 29 หรือ มาตรา 43 แห่งพรบ.วิชาชีพฯ ขึ้นโดยผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม และจะแจ้งเป็นหนังสือ หรือวาจา หรือโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้
  - "เหตุอันควรสงสัย" คือ ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มาประกอบกันแล้ว ทำให้เกิดความสงสัยว่า นักสงฆ์สงเคราะห์ในสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งมีการกระทำความผิดตาม มาตรา 28 (1)(2)(3) แต่ตามฐานข้อมูลของสภาวิชาชีพฯ ไม่มีผู้ประกอบวิชาชีพสงฆ์สงเคราะห์รับอนุญาตแต่อย่างใด (ไม่ใช่สงฆ์สงฆ์อาเองตามอัตวิสัยและประสันการณ)

ขั้นที่ 4 การกำหนดค่าปรับเป็นพินัย

- การกำหนดค่าปรับให้พิจารณา ดังนี้**
- ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนหรือสังคม จากการกระทำผิดทางพินัย
  - ความรู้ผิดชอบ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษา สุขภาพ กว่าจะจิตใจ นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม การกระทำผิดซ้ำ
  - ผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดทางพินัย หรือบุคคลอื่นได้รับจากการกระทำผิด
  - สถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด
- ตามมาตรา 9**

ขั้นที่ 5 การแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย

- ให้ออก.ของรัฐส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย ให้ผู้กระทำความผิดเป็นพินัยทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนหรือที่อยู่ตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ โดยให้ถือว่าผู้รับนั้นได้รับแจ้ง ตั้งแต่วันครบสัปดาห์ นับแต่วันที่ได้รับแจ้งในทะเบียนตอบรับ **ตาม ม.20**

ขั้นที่ 6 การชำระค่าปรับเป็นพินัย

- กรณีชำระค่าปรับครบถ้วนแล้ว ให้ผู้รับชำระเงินค่าปรับออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นหลักฐาน
- ถ้าผู้กระทำความผิดร้องขอ และจนก.ของรัฐเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวได้ จนก.ของรัฐจะ**ให้ผ่อนชำระได้ ตาม ม.9 ๖.2**
- ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา และกระทำความผิดเพราะเหตุแห่งความยากจนและยื่นคำร้องแสดงเหตุผลเพื่อขอทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยได้ **ตาม ม.10**
- ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน **ตาม ม.36**

ขั้นที่ 7 การดำเนินการส่งออกคำสั่ง

- กรณีผู้ถูกกล่าวหาตาม ม.20 ปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับ ภายในเวลาที่กำหนด ให้ออก.ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้อัยการดำเนินการต่อไป **ตาม ม.23**
- หากอัยการเห็นควรสั่งฟ้อง ให้ดำเนินการสั่งฟ้อง **ตาม ม.25**
- ถ้าผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับครบถ้วนตามที่จนก.ของรัฐได้กำหนดก่อนฟ้องศาล ให้ออก.ของรัฐหรืออัยการ ยุติการดำเนินการฟ้องคดี **ตาม ม.27**

ขั้นที่ 8 การยุติคดีความทางพินัย

- มีการชำระค่าปรับเป็นพินัยหรือทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ครบถ้วนแล้ว **ตาม.33 (1)**
- ผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตาย **ตาม. 33 (2)**
- มีการเปรียบเทียบความผิดอาญาตาม ม.16 (4) **ตาม. 33 (3)**
- คดีขาดอายุความตาม ม.11 หรือพ้นกำหนดเวลา ตาม ม.12 **ตาม. 33 (4)**

กฎหมายปรับเป็นพินัย ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เสียประวัติอาชญากรรม ทำผิดสถานเบา “ไม่ต้องเข้าคุก”

พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นการปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับสภาพความผิดหรือกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด และฐานะของผู้กระทำความผิดเพื่อมิให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควร หรือต้องรับภาระในการรับโทษที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน เนื่องจากกรณีที่กฎหมายกำหนดโทษปรับ ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมสามารถชำระค่าปรับได้ แต่ผู้มีฐานะยากจนและไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระค่าปรับได้จะถูกกักขังแทนค่าปรับอันกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างรุนแรง เป็นกฎหมายที่ออกแบบเพื่อนำมาใช้กับความผิดที่ไม่ร้ายแรงเหมาะสมกับลักษณะความผิด ลักษณะของผู้กระทำความผิด ลักษณะของโทษ และสถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด โดยเป็นโทษที่ไม่มีผลกระทบต่อชีวิต หน้าที่การงาน และไม่ทำให้เสื่อมเสียประวัติเพราะไม่มีการบันทึกลงในประวัติอาชญากรรมแต่อย่างใด ซึ่งมีความแตกต่างจากการกระทำความผิดในทางอาญาที่เป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรง เนื่องจากกระทบโดยตรงต่อความสงบเรียบร้อยหรือความปลอดภัยของประชาชน มาตรการนี้เรียกว่า “ปรับเป็นพินัย” โดยปรับเปลี่ยนโทษอาญาบางประการที่มุ่งต่อการปรับเป็นเงินตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ เปลี่ยนเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยที่สร้างขึ้นใหม่ไม่ให้มีสภาพเป็นโทษอาญา โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้ใช้ดุลพินิจกำหนดค่าปรับที่ต้องชำระให้เหมาะสมกับสภาพความร้ายแรงแห่งการกระทำ และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดให้สอดคล้องกัน และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีเงินชำระค่าปรับ อาจขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับได้ โดยไม่มีการกักขังแทนค่าปรับดังเช่นที่เป็นอยู่ในคดีอาญา การเปลี่ยนสภาพบังคับไม่ให้เป็นโทษอาญาโดยกำหนดวิธีการดำเนินการขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะนี้ ย่อมจะช่วยทำให้ประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา และไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัวอีกต่อไป

นอกจากพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษปรับทางอาญา โดยการนำการปรับเป็นพินัยมาใช้แทนโทษทางอาญา ซึ่งจะทำให้ประหยัดงบประมาณและทรัพยากรได้เป็นอย่างมาก เนื่องจากลดขั้นตอน ลดความยุ่งยากซับซ้อน และไม่ต้องใช้กระบวนการพิจารณาเต็มรูปแบบเหมือนคดีอาญา ซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภาระของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และลดการนำคดีขึ้นสู่ศาล ทำให้มีเวลาให้แก่คดีอาญาที่ยุ่งยากซับซ้อนได้มากขึ้น นอกจากนี้การที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ที่มีบทบาทในการดำเนินการปรับเป็นพินัย ยังเป็นการแบ่งเบาภาระของพนักงานสอบสวนในคดีเล็กน้อย ทำให้พนักงานสอบสวนมีเวลาทุ่มเทให้แก่คดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น

ความหมายของความผิดทางพินัย

“ปรับเป็นพินัย” หมายความว่า สั่งให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินที่กฎหมายกำหนด “ความผิดทางพินัย” หมายความว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎหมายนั้นบัญญัติให้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. กำหนดให้มี “โทษปรับเป็นพินัย” เป็นโทษอีกประการหนึ่ง แยกจากโทษอาญาและโทษทางปกครอง (เป็นกฎหมายกลาง)
๒. มุ่งหมายให้ใช้โทษปรับเป็นพินัยแก่การกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ในกรณีที่ไม่ร้ายแรง แทนการกำหนดให้เป็นโทษอาญา
๓. เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้มีอำนาจสั่งปรับ โดยสามารถกำหนดจำนวนค่าปรับตามความรุนแรงของผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด พฤติกรรม และสภาพแวดล้อมทั้งปวง หรือจะกำหนดให้ทำงานบริการสังคมแทนก็ได้
๔. ถ้าผู้ถูกปรับเป็นพินัยชำระค่าปรับเป็นพินัยเข้าหลวงแล้ว เป็นอันยุติ จบเรื่อง ไม่มีการจำคุกหรือกักขังแทนค่าปรับ ไม่มีการลงบันทึกประวัติอาชญากรรม จ่ายค่าปรับทางอิเล็กทรอนิกส์ได้
๕. ถ้าผู้ถูกปรับคัดค้านหรือไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนด เจ้าหน้าที่ต้องส่งเรื่องและสำนวนให้อัยการส่งฟ้องศาลจังหวัด
๖. ให้เปลี่ยนความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ เป็นความผิดทางพินัย เว้นแต่การปรับทางปกครองที่เป็นมาตรการบังคับทางปกครอง และโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
๗. ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ จำนวน ๑๖๘ ฉบับ เป็นโทษปรับเป็นพินัยภายใน ๓๖๕ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
๘. สำหรับความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามบัญชี ๒ จำนวน ๓๓ ฉบับ จะตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนให้เป็นโทษปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ต้องเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน
๙. เมื่อพ้น ๓๖๕ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เฉพาะในการกำหนดโทษปรับอาญาในข้อบัญญัติท้องถิ่นเป็นปรับเป็นพินัย

กรณีตัวอย่างความผิดเล็กน้อย ที่จะเปลี่ยนเป็น “โทษปรับทางพินัย”

กรณีตัวอย่าง ความผิดเล็กน้อย	โทษปรับตามกฎหมายอาญา	โทษปรับตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
ขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคา	ปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท	โทษปรับขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้สั่งปรับเป็นพินัย ที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ๆ จะแต่งตั้งให้มีอำนาจปรับ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ตามข้อ ๖ [*] ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ยกเว้นรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ๆ จะกำหนดหลักเกณฑ์ที่พิเศษกว่ามาตรฐานขั้นต่ำที่วางไว้ตามระเบียบดังกล่าว
ไม่แสดงใบขับขี่	ปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	
สูบบุหรี่ในพื้นที่เขตปลอดบุหรี่	ปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท	
จอดรถขายผลไม้ริมทางสาธารณะ	ปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท	
สร้างโรงเรือนหรือสิ่งอื่น ปลุกต้นไม้หรือพืชผลในเขตเดินสายไฟฟ้า โดยไม่ได้รับอนุญาต	ปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท	
บ้วนน้ำลาย คายน้ำหมาบนถนนหรือถ่ายมูลหรือปัสสาวะในที่สาธารณะ	ปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท	

* ข้อ ๖ ในการวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยของรัฐมนตรีตามมาตรา ๙ วรรคสาม อย่างน้อยต้องกำหนดให้มีผล ดังต่อไปนี้

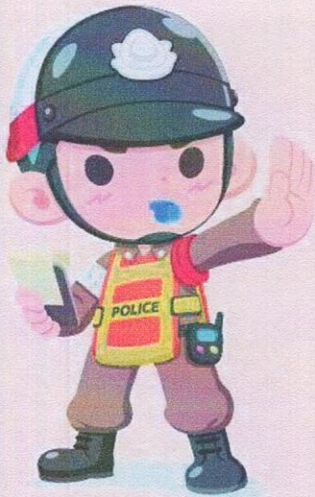
- (๑) ในการพิจารณาปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๑) เพื่อกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัยในเบื้องต้น จากนั้นจึงพิจารณาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๒) ถึง (๔) ประกอบ เพื่อใช้เป็นเหตุผลในการลดหรือเพิ่มจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น
- (๒) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดทางพินัยจำนวนค่าปรับเป็นพินัยต้องไม่ต่ำกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับ แต่ต้องไม่เกินอัตราขั้นสูงที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยกำหนดไว้
- (๓) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยมีฐานะยากจนและกระทำความผิดด้วยความจำเป็นเพื่อยังชีพของตนและครอบครัว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดค่าปรับเป็นพินัยในอัตราต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าสิบบาทหรือน้อยกว่าอัตราขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้ แล้วแต่กรณี โดยมีให้มีความใน (๒) มาใช้บังคับ

เมื่อกฎหมาย “การปรับเป็นพินัย” ถูกบังคับใช้ จะเกิดผลดีหลายประการ เช่น

๑. ไม่ถูกบันทึกประวัติอาชญากรรม ไม่ต้องพิมพ์ลายนิ้วมือให้เสียประวัติ เสียชื่อเสียง กระทบต่อหน้าที่การงาน
๒. ไม่เป็นภาระในการวิ่งเต้นหาเงินมาประกันตัว ไม่มีการถูกกักขังในระหว่างการพิจารณาคดี เพราะมีโทษปรับเพียงอย่างเดียว ช่วยลดภาระ ลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม
๓. ค่าปรับสามารถผ่อนชำระได้ในกรณีที่ไม่มีเงินก้อน หรือเลือกทำงานบริการสังคมแทนก็ได้
๔. ศาลอาจพิจารณาลดค่าปรับ หรือเพียงตักเตือนโดยไม่ต้องปรับก็ได้ หากเป็นการทำความผิดเพราะความยากจน โดยศาลจะคำนึงถึงพฤติกรรมการกระทำผิดและสถานะทางเศรษฐกิจด้วยเสมอ
๕. แก้ไขปัญหาคดีล้นศาล เพราะคดีเล็กน้อยได้ปรับเป็นพินัยแล้ว

พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565

ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เสียประวัติอาชญากรรม
ทำผิดสถานเบา **“ไม่ต้องเข้าคุก”**

“ความผิดทางพินัย”

เป็นโทษอีกประการหนึ่งที่ใช้กับความผิดที่ไม่ร้ายแรง
แทนการกำหนดให้เป็นโทษทางอาญาหรือโทษทางปกครอง

“ปรับเป็นพินัย”

การสั่งให้ผู้กระทำความผิดทางพินัย
ชำระค่าปรับไม่เกินที่กฎหมายกำหนด

💰 การเปรียบเทียบปรับ

- เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้มีอำนาจสั่งปรับ
- กำหนดค่าปรับตามความรุนแรงตามผลของความผิดที่เกิดขึ้น
- กำหนดให้ทำงานบริการสังคมแทนได้
- ไม่จำคุกหรือกักขัง
- จ่ายค่าปรับทางอิเล็กทรอนิกส์ได้
- ชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว ▶ จบเรื่อง
- ไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนด ▶ ส่งฟ้องศาลจังหวัด

พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
พ.ศ. 2565

ตัวอย่างความผิดที่ไม่ถือว่าเป็นโทษทางอาญา
เมื่อได้ชำระค่าปรับแล้ว

ขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคา
(ปรับไม่เกิน 10,000 บาท)

สูบบุหรี่ในพื้นที่เขตปลอดบุหรี่
(ปรับไม่เกิน 2,000 บาท)

จอดรถขายผลไม้ริมทางสาธารณะ
(ปรับไม่เกิน 2,000 บาท)

- ไม่ถูกบันทึกประวัติอาชญากรรม
- ไม่ต้องหาเงินมาประกันตัว ไม่ถูกกักขัง
- ลดภาระ/ลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม
- ผ่อนชำระค่าปรับได้/ทำงานบริการสังคมแทนได้
- ศาลอาจพิจารณาลดค่าปรับหรือตัดกักเตือนก็ได้
- แก้ไขปัญหาคดีล้นศาล

